

ILZARBE, Isabel. *Monjes hispanos de la Alta Edad Media. Breve historia del monacato medieval en la península ibérica [siglos VIII-XII]*. Madrid: Punto de Vista Editores, 2017. 135 pàgs. [14 x 21].

L'autora, especialista en el tema, mostra com l'Església va ser una entitat de domini i dependència a la societat feudal. Els monestirs van aconseguir grans extensions de terres i els drets sobre l'aprofitament dels seus recursos. D'aquesta manera van crear en els camperols uns vincles de dependència, tot i els seus plantejaments inicials orientats a l'aïllament. Isabel Ilzarbe ha redactat un treball destinat a introduir el lector en el coneixement del monacat, i el que fa es revisar-lo i aportar el seu propi punt de vista; sintetitza la documentació disponible i destaca alguns dels treballs precedents.

El llibre està dividit en dues parts, la primera tracta sobre els monestirs i les seves característiques i la segona observa l'evolució històrica dels centres monàstics castellans durant l'etapa dels ss. VIII al XII. Destaca els benedictins, i la reforma del Cister, si bé els nous ordres mendicants que van sorgir a partir del s. XI van influir en aquest grup. Ens recorda que el monacat estava format per una comunitat de monjos que dedicava la vida a l'oració i al culte a Déu, amb un seguit de normes per organitzar la seva vida, la convivència i les tasques; es a dir, unes relacions interiors i unes altres exteriors vinculades a la resta de la societat. La reforma de Cluny va permetre el rite romà i atraure un major nombre de donacions i almoines a alguns cenobis.

Les successives reformes benedictines van provocar canvis a la vida monàstica, com la reducció de la importància del treball manual per imposar una tasca intel·lectual i espiritual. Per tant, es va haver d'extraure excedents productius dels camperols per assegurar-se un nivell de rendes per cobrir les necessitats bàsiques dels monjos.

També queda reflectida la dependència monàstica de la monarquia. El rei afavoria alguns cenobis, cosa que va crear una progressiva jerarquitització dels cenobis, la seva agregació i la constitució de grans dominis monàstics. Quan els centres van perdre el favor reial, aquests van entrar en crisi i es van veure obligats a buscar nous mitjans. Per tant es mostra com els canvis socials que es van produir durant l'edat mitjana van influir en les comunitats de monjos.

Inicialment els senyoriis monàstics controlaven els béns i els homes del seu entorn per mitjà de la religió. Tot i que aquest poder que tenien va anar evolucionant al llarg dels segles estudiats. Ens presenta una primera etapa en la que els monestirs quedaven en mans de les grans famílies i una segona etapa en la que aquests van tenir més influència en el seu entorn. Es a dir van poder gestionar els seus dominis directament.

Tot i la seva visió sintètica, s'aporta bibliografia i un índex onomàstic.

Traducción de la reseña anterior:

La autora especialista en el tema, muestra como la Iglesia fue una entidad de dominio y dependencia en la sociedad feudal. Los monasterios consiguieron grandes extensiones de tierras y sus derechos sobre el aprovechamiento de sus recursos. De este modo crearon en los campesinos unos vínculos de dependencia, a pesar de sus planteamientos iniciales orientados al aislamiento. Isabel Ilzarbe ha redactado un trabajo destinado a introducir al lector en el conocimiento del monacato, y lo que hace es revisarlo y aportar su propio punto de vista; sintetiza la documentación disponible y destaca algunos de los trabajos precedentes.

El libro está dividido en dos partes, la primera trata sobre los monasterios y sus características y en la segunda observa la evolución histórica de los centros monásticos castellanos durante la etapa de los ss. VIII al XII. Destaca los benedictinos, y la reforma del Cister, si bien los nuevos órdenes mendicantes que surgieron a partir del s. XI influyeron en este grupo. Nos recuerda que el monacato estaba formado por una comunidad de monjes que dedicaba la vida a la oración y al culto a Dios, con una serie de normas para organizar su vida, la convivencia y las tareas; es decir, unas relaciones interiores y otras exteriores vinculadas con el resto de la sociedad. La reforma de Cluny permitió el rito romano y atraer un mayor número de donaciones y limosnas en algunos cenobios.

Las sucesivas reformas benedictinas provocaron cambios en la vida monástica, como la reducción de la importancia del trabajo manual para imponer una tarea intelectual y espiritual. Por lo tanto, se tuvieron que extraer excedentes productivos de los campesinos para asegurarse un nivel de rentas para cubrir las necesidades básicas de los monjes.

También queda reflejada la dependencia monástica de la monarquía. El rey favorecía a algunos cenobios, cosa que creó una progresiva jerarquización de dichos cenobios, su agregación y la constitución de grandes dominios monásticos. Cuando los centros perdieron el favor real, éstos entraron en crisis y se vieron obligados a buscar nuevos medios. Por lo tanto, se muestra como los cambios sociales que se produjeron durante la edad media influyeron en las comunidades de monjes.

Inicialmente los señoríos monásticos controlaban los bienes y los hombres de su entorno mediante la religión. A pesar de que este poder que tenían fue evolucionando a lo largo de los siglos estudiados. Nos presenta una primera etapa en la que los monasterios quedaron en manos de las grandes familias y una segunda etapa en la que éstos tuvieron una mayor influencia en su entorno. Es decir pudieron gestionar sus dominios directamente.

A pesar de la visión sintética de la obra, ésta aporta bibliografía y un índice onomástico.